№ 20. Rok 1849. **Piątek, 26 Stycznia.**

Wychodzi codziennie prócz Niedzieli i świąt uroczystych. Prenumerata przyjmuje się w Księgarni St. Gieszkowskiego przy ul. Grodzkiej Nr. 117.

Kwartalna przedpłata na Gazetę Krakowską wynosi ZłR. 4. — Miesięczna Złp. 6. — Prenumeratę przyjmują wszystkie Urzęda Pocztowe.

GAZETA KRAKOWSKA.

Obserwacye Meteorologiczne.

Miesiąc dzień godzina		Stan Barometru do 0° R. zredukowany w miarze Paryzkiej	Stopień ciepła podług Reaumura	Psychometr e	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska nadpowietrzne i różne uwagi
	6	27" 2, 29	+3, 5	2, 47	Zachodni mocny	Pochmurno	Dészcz. Wicher Zachodni
25	2	2, 79	+4, 0	2, 69	ZPł. Zachodni „	„	Dészcz.
	10	4, 01	+3, 6	2, 65	„ mocny	„	„

Redaktor główny: *Władysław Iżycki.*

TREŚĆ.

O ustawie Gminnéj prowizorycznéj.

(Dokończenie.)

Słowo końcowe.

Główne punkta, cechujące projekt powyższy, są:

1) Uważanie Gromady jako pierworodnéj jednostki polityćznéj, będącéj źródłem udzielności i samodzielności społecznéj: zaś uważamy Naród jako zebranie Gromad, obdarzone delegowaną przez Gromady wszystkie udzielnością. — Na tém zdaniu opierać się musi wyzwolenie Gromad z dotychczasowego jarzma centralizacyi administracyjnéj. Jeżeli bowiem uznawać będziemy Naród jako jednostkę polityczną, a Gromady jako ułomki, więc nie będziemy mogli uchylić systematu centralizacyi, będącego zawsze niewolą dla Gromad, czy tam na szczycie społecznego związku znajduje się monarcha czy sejm prawodawczy. Jak długo zaś Gromady nie zostaną wyzwolone, tak długo lud w powszechności wolności nie pozna, — nie pokocha, — ani jéj bronić nie będzie.

2) Drugi punkt odznaczający się jest, że praw politycznych nie uznajemy żadnych, lecz tylko obowiązki, stosując się w tém do zdania ludowego. Albowiem prawa tak zwane: głosowania do wyborów, posłowania, zasiadywania w sądach i radach, służenia w strażach narodowych i t. p. mogą być dla ludzi majętniejszych, wykształconych, albo, ambitnych, prawami, ale dla ludzi żyjących z dziennéj pracy i niemających innéj nad zarobek dzienny ambicyi, są ciężkiemi kosztownemi obowiązkami a nie prawem żadnem. Tak na przykład głosowanie do wyborów w okręgu, gdy miłe być może obywatelowi, którego osobista nie żywi praca, jest przeciwnie utratą zarobku dziennego dla wieśniaka. Skutek tego albo przekupstwo, albo nie głosowanie i zwichnięcie zasad reprezentacyjnych. Wychodząc z tego prawdziwie demokratycznego stanowiska, projektujemy uwolnienie proletaryuszów (gdzie tacy są) od wszelkich jakiegobądź rodzaju obowiązków, ograniczających wolność pracowania, zarabiania i wzniesienia się do własności przez oszczędzanie zarobków. Jesteśmy przekonani, że ten wniosek jest na sprawiedliwości oparty, bo związek obywatelski, dający w teraźniejszym składzie tylko własności przedmiotowéj, opieką swą niepowinien żądać posług od niemających własności rzeczowéj żadnéj. Jesteśmy przekonani, że w tym wniosku jest sposób jedyny — zarządzenia szerzeniu się proleteryatu nędznego.

3) Cechuje po trzecie projekt nasz, uwolnienie od obowiązków obywatelskich, urzędników administracyjnych i wojskowych. Zdaje nam się, że niepotrzeba na to dowodu że podległy władzy wykonawczéj, przestał tém samém mieć uczestnictwo w udzielności obywatelskiéj, a zatém obowiązków do téj udzielności przywiązanych pełnić nie może.

4) Naostatek różni się obecny Projekt od innych tém, że ustanowieniem urzędnika sądowego na czele Gminy łamać usiłujemy łańcuch wpływów administracyjnych. Kierowało nami szczególnie przekonanie, że na tém zależy rozwój wolności najbardziéj, ażeby wzrastająca Władz sądowych działalność coraz więcéj zastępowała działalność Władz administracyjuych.

Kraków.

Ner 2106. **INSTRUKCYA**

tycząca się zupełnego i czasowego uwolnienia od służby wojskowéj.

A.

Zupełne uwolnienie rozciąga się na następujące kategorye:

I. *Pod rubryką duchowieństwa* (Instrukcya z dnia 7 Sierpnia 1827 do Nru 21,692). — Uwalniają się:

a) Duchowieństwo katolickie i greckie wyższego poświęcenia od subdyakonatu idąc w górę;

b) Duchowieństwo zakonne, które śluby złożyło poczynając od lajków,

którzy już professyą uczynili;

c) Klerycy i Nowicyusze zakonów duchownych, jednakże z tym warunkiem, że jeżeli przed złożeniem professyi, albo przed otrzymaniem wyższych poświęceń z zakonu wystąpią, — podlegają rekrutacyi téj klassy wieku, do któréj byliby pociągnieni, gdyby sobie nie byli obrali stanu duchownego;

d) Wszystkich innych wyznań rzeczywistym nauczycielom religii mającym sobie opiekę dusz *(curam animarum)* powierzoną, służy prawo zupełnego uwolnienia od służby;

e) Na mocy rozporządzenia gubernijalnego z dnia 20 Maja 1830 do Nru 31287 klerycy Seminaryjów, którzy nauki filozoficzne pobierają i w skutek Najwyższego Postanowienia z dnia 26 Marca 1816 otrzymują wyłącznie dla teologów przeznaczone posady. Dobrodziejstwo to rozciąga się równie i na stypendystów funduszu religijnego, którzy uczą się filozofii Rozporządzenie Gubernialne z dnia 30 Czerwca 1834 Ner 23589).

II. Pod rubrykę Urzędników przyjmują się następujące główne kategoryje:

A. Urzędnicy Stanu;

B. Tacy urzędnicy zwierzchniczy, którzy w miarę zakresu swego działania miejsce urzędników stanu zastępują:

ad A. Urzędnicy Stanu dzielą się znowu na następujące podkategorye:

aa) Urzędnicy Stanu w bliższém rozumieniu tego wyrazu, którzy jako tacy przy Kancellaryi Nadwornéj, (obecnie przy Ministeryach), i przy władzach tymże bezpośrednio podporządkowanych, są umieszczeni;

bb) Urzędnicy, którzy przy krajowych i stanowych poborach czyli dochodach od tabaki i tytuniu, mytach, przy stęplu, mennicy, loteryi, i przy administracyi soli, poczt itd. są umieszczeni:

cc) Urzędnicy administracyi dóbr Rządowych, — nakoniec;

dd) Urzędnicy cesarscy, którym powierzoną jest administracya przedsiębiorstw krajowych, to jest takich, któremi także i prywatni zajmować się mógą, naprzykład: będące własnością kraju lub też panującego fabryki, kopalnie hamernie itp.

Urzędnicy dwóch pierwszych podkategoryj *aa* i *bb*, mianowicie wszyscy ci, którzy przy cesarskich, krajowych i duchownych posadach i urzędach, szpitalach ubogich, liceach, gimnazyach i wszelkich innych publicznych instytutach naukowych są umieszczeni, jak niemniéj przysięgli praktykanci krajowych i innych organizowanych posad, do których osiągnienia wymagane są świadectwa ukończonych studiów prawa, wolni są od służenia w wojsku, od którego atoli uwolnienia, dozorcy domów, odźwierni, sludzy kancellaryjni i mniejszą jeszcze usługę sprawujący, wyłączeni są.

Również dobrodziejstwa tego używać mają ci urzędnicy skarbowi i stanowych poborów od tabaki i tytuniu, myta, stępla, soli, mennicy, loteryi, poczty itp., którzy przy dyrekcyach krajowych, tudzież przy Inspektoratach, administracyach itd. są umieszczeni, — ale w żadnym razie jako dozorcy miejscowi, stróże itp.

Co się tyczy podkategoryi trzeciéj *cc*, — ci tylko od służenia wojskowo mają być wolni, którzy, wyjąwszy posługaczów, przy Centralnéj Administracyi powyższych dochodów w któréjkolwiek Prowincyi są zamieszczeni. Z resztą innych, — jako z officyalistami zwierzchności prywatnéj, postępować należy. *(d. n.)*

Towarzystwo Artystów tutejszych następującą do Komitetu podało prośbę, któréj rozwiązanie wpłynąć może na polepszenie i utrwalenie Sceny ojczystéj, téj tyle potrzebnéj dla ludu szkoły narodowéj, która już całkiem przez zły zarząd ku upadkowi się chyli:

Do Świetnego Komitetu Teatru Krakowskiego.

Wiadomo już zapewne świetnemu Komitetowi z odgłosu publicznego, że Teatr krakowski *de facto* rozwiązał się, — a to z powodu.

a) Że P. Juliusz Pfeifer przyjąwszy obowiązki Reżyssera we Lwowie, zabrał z sobą artystów: Ładnowskiego, Jankowskich, Wisłockiego i Pannę Szuszkiewicz, których zakontraktował;

b) Resztę zaś tu niżéj podpisanych pozostawił bez chleba, bo ci, mając sobie dopiéro po Bożém Narodzeniu przez Pana Pfeifer oświadczoném, iż tenże scenę tutejszą opuszcza, do Lwowa w żaden sposób zaciągnąć się nie mogli;

c) Jakkolwiek zaś P. Mączyński jest dotąd *pozornym* Przedsiebiorcą Teatru, przedsiebiorstwo atoli jego jest czysto spekulacyjne,— gdyż wiadomo Komitetowi, że Teatr, a raczéj Scenę naszą poddzierżawił Panu Pfeifer — i słusznie — bo sam nie mając wyobrażenia o Teatrze, kierowaćby nim w żaden sposób nie mógł, już to z nieudolności, już też, że żaden z artystów niechciał i niechce wchodzić z nim w układy, jako *nierzetelnie działającym i żadnéj odpowiedzialności* niedającym.

Że działa *nierzetelnie*, dowodzą tego liczne processa z artystami tutejszéj sceny, a mianowicie z Stysińskim, Zarembą, Gaweckim i t. d., które to spory wszystkie sądownie przegrał;— dowodzi również nieregularne artystom wypłacanie ich pensyi, o którą gdy ci przez kilkanaście dni po terminie, P. Mączyńskiemu upominać się zmuszani byli — tenże niesprawiedliwie wymawiając im natręctwo, płacił wprawdzie grosz przez nich ciężko zapracowany, lecz dotknął nieraz boleśnie, wyrzucając z hańbą Instytutu, że płaci jałmużnę; w wypłacie zaś saméj starał się zawsze krzywdzić Artystów, i t. d.... Gdy tymczasem zasiłek od byłéj Reprezentacyi Narodowéj Krakowskiéj przeznaczony, wyłącznie na swą korzyść za sam tylko *tytuł* przedsiebiorcy pobiéra, z czego naturalnie wypływa pytanie: „Czy Rząd przeznaczając zasiłek dla podniesienia „Sceny Ojczystéj, chciał i miał zamiar takową rzeczywiście podnieść i „utworzyć z niéj Szkołę ludu;— czyli też jedynie wyznaczyć *emerytu*„*rę* dla P. Mączyńskiego, i za czynne przykładanie się tegoż do pognę„bienia rzeczonéj Sceny, obmyśléć dla niego łatwy sposób utrzymania „bez zarobkowania, tak zwany: *panis bene meritorum!?*“

Daléj, P. Mączyński i z tego powodu nie może dłużéj zatrzymać przedsiebiorstwa, że się z Artystami obchodzić nie umie,— zamiast osładzać ich trudy, zniechęca dla siebie i dla Sceny, nie mając nad nimi żadnéj władzy, a cóż dopiéro od niego spodziéwaćby się mogli, gdyby zawarcie kontraktu nastąpiło.?

Nakoniec, występując z prawnego punktu, P. Mączyński podjął się przedsiebiorstwa,— przedsiebiorstwa takowego warunków niewypełnił. Operę rozpuścił i zniweczył *z własnéj swojéj winy*, jak to już sądy krakowskie wyrokami w ostatniéj instancyi zapadłymi z Stysińskim, Zarembą i Gaweckim uznały; — rozpuścił i zniweczył Dramat, bo cały zasiłek przez Reprezentacyą przeznaczony, sobie wyłącznie przywłaszczywszy, zmusił P. Pfeifer wraz Artystami przez niego skontraktowanymi do opuszczenia sceny z przyczyn materyalnéj niemożności utrzymania się.

Że zaś jest *nieodpowiedzialnym*, dowodzi ta okoliczność, iż cały swój majątek ruchomy i nieruchomy pozbył, aby udaremnić egzekucyą wyroków z tegoż przedsiębiorstwa przeciwko niemu zapadłych, co mu też dosyć szczęśliwie się udało?! — jak to akt Komornika Sądowego w każdym razie złożyć się mogący, przekonywa.

W takiém położeniu rzeczy, gdy P. Mączyński tak pod względem moralnym, jakotéż i materyalnym, żadnéj nie pokłada rękojmii ku utrzymaniu, a tém bardziéj podniesieniu sceny Ojczystéj krakowskiéj,— podpisani, dla osiągnienia tak pożądanego celu, mają honor przedstawić dwa tylko środki.

1szy: Aby Wysoki Rząd zawarł układ z Towarzystwem tu podpisanych Artystów, w którymby się ci zobowiązali względem niego solidarnie a nawet i z poręczeniem,— i aby im przyznał wypłatę zasiłku przez byłą Reprezentacyą scenie tutejszéj przydzielonego ratami miesięcznemi, a to nawet *decursive*.

Lub 2gi: Aby Wysoki Rząd jak najspieszniéj ogłosił, iż przedsiebiorstwo Sceny Ojczystéj w Krakowie z zasiłkiem dla tejże — przez Reprezentacyę wyznaczonym, wakuje, i oczekiwał na téj drodze wypadku.

Podpisani w nadziei, że świetny Komitet wejdzie w krytyczne ich położenie, i pewni, że wszystko, co nosi na sobie cechę sprawy Ojczystéj, nie będzie dla Niego obojętném.

Zostają z głębokiem poważaniem:

(podpisano) *Gołębiowski Jgnacy.— Majeranowska Honorata.— Stysiński Jan.— Szlagórski Walenty.— Gawecki Wincenty.— Borkowski Leon. — Holtzmanowa. — Hennig. — Wisłocki. — Jankowski. — Krawiecki. – Ficzkowski.*

Nasz sławny Artysta *Apollinary Kątski*, którego francuzkie i niemieckie dzienniki ogłosiły nowym Paganinim, przybył do Krakowa na kilka dni. Cieszymy się, iż możemy tę miłą wiadomość udzielić naszym współrodakom, i spodziéwamy się, że wkrótce mieć będziemy sposobność ocenienia i uznania tego znakomitego talentu naszego Rodaka.

Odezwa do Publiczności!

Gdy wedle oświadczonych życzeń dostojnego założyciela nowego dobroczynnego Instytutu w Krakowie, zebrało się znaczne Zgromadzenie Obywateli i Obywatelek tutejszych, dla wybrania z pomiędzy siebie Rady opiekuńczéj nad tym zakładem czuwać mającéj, na czele któréj podobało mu się postawić jako główną Opiekunkę i Opiekuna niżéj podpisanych, kiedy zająwszy się z całą gorliwością celowi odpowie-

dnią i utworzywszy w krótkiém przeciągu czasu Zakład, gdzie już dziś 40 Chłopców sierot umieszczonych, okrytych, żywionych, i naukę do ich stanu zastósowną odbierających, znajduje się; — też Rada Opiekuńcza czuje się być obowiązaną zawiadomić niniejszém szanowną Publiczność, iż ten nowy Instytut nosząc nazwę: *Zakładu opiekuńczego dla zaniedbanych Chłopców*, dopóki dogodniejszego nie wynajdzie miejsca, znajduje się na teraz w domu Laryssów, przy ulicy Brackiéj, i tam Chłopcy Sieroty, przez Radę Miejską ukwalifikowani, umieszczani zostają. — Chcąc atoli w obszerniejszym Zakresie temu Obywatelskiemu dostojnego ofiaro-dawcy odpowiedzieć celowi, w tylekroć doświadczonéj łaskawéj Publiczności szczodrocie szukać musimy pomocy, oświadczając: Iż zakład nie będąc jeszcze w rozmaite, potrzebom jego odpowiedne przedmioty zaopatrzony, przyjmuje z wdzięcznością, o ileby się komu podobało dostawić: płótna, sukna, flanelę, skórę na obuwie, nawet zrobione i używane effekta; równie jak potrzeby szpitarniane: mąkę, kaszę, groch, kartofle, wszelkie jarzyny, słoninę, masło, drzewo itp., które za kwitami przez dozorcę wydawanemi przyjmowanemi, w księdze, zaś nazwiska dawców wraz z darem zapisywanemi będą. Co nie jednemu z przechodniów zdarzać się musiało, dla pozbycia się utrapionego natręctwa na ulicy wydać, to przy odwidzeniu zakładu do puszki składając, lub zbierającym składki na ten cel dobroczynnny ofiarując, lepiéj użyje, serce pociechą napełni, a przyszłe pokolenie z użytecznione, do wdzięczności pobudzi.

Kraków dnia 20 Grudnia 1848 r.

Główna Opiekunka, *Julia Potocka.* — Główny Opiekun, *Fr. Salezy Gawroński.*

Sekretarz zakładu, *Felix Gutwiński.*

Wiadomości Polityczne.

Austrya.

Wiedeń. W Austryi mają zaprowadzić poborców jeneralnych, na wzór francuzkich, i czynności tego urzędu powierzyć najcelniejszym bankierom, którzy obok korzyści z bezprocentowego używania wniesionych kapitałów, otrzymają i prowizyę, ale koszt administracyi sami będą musieli ponosić.

Pod Pesztem miała zajść bitwa krwawa, w któréj do szczętu rozbito korpus Perczela.

Z Semlina donoszą, iż korpus 9000 Serbów z 30 armatami, przeprawił się przez Dunaj, aby połączyć się z armią cesarską.

Kromierzyż. Jeden z korespondentów dziennika konstytucyjnego tak mowi o historyi §. 1. praw zasadniczych: Zanosiło się przynajmniéj na odroczenie sejmu na dłuższy czas, pod pozorem, iż w krótkim czasie ministerstwo zdoła dostawić na sejm także posłów węgierskich i włoskich. — Środek sejmu był gotów zniweczyć paragraf pierwszy praw zasadniczych, ale lewica i prawica mimo zagrożenia przy nim chciała obstawać. Lecz jak go przeprowadzić. Gdyby sejm w skutek przeprowadzenia jego został rozwiązany, nie można było liczyć na sympatyą ludu, dla którego ten paragraf teorytyczny mało jest dostępnym. Chwycono się za tem sposobu tego, żeby przekazać go wydziałowi ustawodawczemu do umieszczenia w tém miejscu konstytucyi, gdzie będzie mowa o władzy państwa. Jeżeli w skutek przejścia paragrafu na tém miejscu, zrozumiałém dla ludu, izbę mianoby rozwiązać, w takim razie przynajmniej lud wziąłby udział w katastrofie parlamentarnéj. To było powodem do odroczenia owego paragrafu i do zgody między środkiem a prawicą sejmu. Nadmienić jednakże należy, iż cała prawica jak najświęciéj postanowiła odtąd ani na jeden włos nie odstępować od jakiegokolwiek bądź konstytucyjnego prawa zasadniczego, a szczególniéj zabiera się do wypróbowania sił swoich przy nadchodzącym paragrafie o szlachectwie. Gdyby ministerstwo miało się raz jeszcze choć pośrednio tylko odważyć na sprzeciwienie się temu paragrafowi, natenczas wszystkie znakomitości prawicy postanowiły sejm natychmiast opuścić, a gdyby go w skutek tego rozwiązać miano — natenczas wiedziałby przynajmniéj naród — dla czego sejm rozwiązany został.

Lwów. Galicyjski instytut dla wdów i sierót, zawiązany w roku 1824 rozwiązał się w skutek uchwały ogólnego zgromadzenia członków tegóż z dnia 5 marca i 17 grudnia 1848. — Brak funduszów spowodował upadek zakładu, który przy większym udziale mieszkańców tego kraju, mógłby był stać się dla wielu wdów i sierót środków i sposobu do życia niemających, dobroczynnym.

Anglia.

Pierwsze próby telegrafem elektrycznym podmorskim uwieńczone zostały rezultatem pomyślnym; wątpią jednak, czy to przedsięwzięcie da się uskutecznić między Anglią a Francyą, z przyczyny zbytniego kosztu. Drut spuszczony na dwie mile ang: długości w morze, był pokryty guttą Percha, która go zasłaniała od rozpraszania się elektryczności. — W ciągu roku z. skutkiem wydarzonych w Londynie pożarów, 296 domów zniszczało zupełnie, — a 509 mniéj więcéj uszkodzonych zostało.

Dania.

Sejmowy komitet skarbu zaproponował: aby Minister skarbu był upoważniony do zaciągnięcia nowéj pożyczki na 7 milijonów talarów, również do wypuszczenia w obieg 4 milijonów w nowych biletach kredytowych. Cło Sundu w r. z. przyniosło 65,000 talarów mniéj, niż w roku 1847.

Francya.

Paryż 19 *Stycznia.* Zgrom. narod. — Głównie zajmowano się oznaczeniem pensyi dla vice-prezydenta Rpltéj fran. Projektowano od 50 do 120 tysięcy fr. Wydział do tego celu wyznaczony, zgadzał się na 60,000 fr., rozumie się, iż gdyby Prezydent obowiązki sprawował zastępczo, wtedy całą pensyą, jaka temuż jest wyznaczona, pobiéraćby miał. Przystąpiono do głosowania nad projektem 60,000 fran., który większością 472 głosów przeciw 270, przepadł; następnie więc zmniejszono summę do 48,000, i tę zatwierdzono większością 516 przeciw 233 głosów, — prócz tego vice-prezydent otrzyma gmach rządowy na mieszkanie na koszt skarbu.

Zgromadzenie Zecerów i Drukarzy w Paryżu postanowiło, aby na przypadek gdyby którego z ich kolegów obrano Członkami sądów przysięgłych, wyznaczono mu z kassy składkowéj po 3 fr. dyet dziennych a na przypadek gdyby utracił zarobkowanie przez wypełnianie swoich obowiązków przysięgłego trwać mogących przez trzy tygodnie, zapewnioną mu będzie płaca dzienna po 2 franki. Za tym przykładem chcą i inne pójść korporacye, aby podać swoim kolegom możność dopełniania obowiązku przysięgłych w sądach.

Dwór Prezydenta rzeczypospolitéj zaczyna się wyrabiać; otwarte zostają pokoje dwa razy na tydzień, we Wtorek i we Czwartek; mianowicie we Czwartek bez uprzedniego zaproszenia dla ministrów, członków ciała dyplomatycznego i dla reprezentantów; dla innych będą rozsyłane karty, gdyżby przyciasny gmach Elisée nie mógł wszystkich gości pomieścić. W. księżna Stephanie i Badeńska, zajmie honory domu.

Przybył tu także jenerał Dufour programca ligi odrębnéj Szwajcarskiéj, powitać prezydenta a niegdyś ucznia swego w sztuce wojennéj; i mile przyjęty był u księcia.

Uformował się tu klub ze wszystkich frakcyi reprezentantów, pod prezydencyą p. Alem Rousseau, i odbywa swe posiedzenia w gmachu kunsztów nadobnych. Jakie jego mogą być zamiary, mniejsza w téj chwili; ale to wiadomo iż się ogłosił przeciw rozwiązaniu zgromadzenia narodowego, nim dokonany zostanie statut organiczny.

Co do kwestyi rozwiązania zgromadzenia narodowego mówi *Journal des Débats*: I cóż temu zgromadzeniu zbywa, że pragną rozwiązania jego? — To na czém cała siła reprezentacyjnego zgromadzenia spoczywa, to jest pewna zgoda reprezentantów z reprezentowanymi. — A właśnie w téj mierze panuje niejakaś wątpliwość. Liczymy zatém na patryotyzm i bezinteresowność zgromadzenia narodowego by mieć przekonanie, że sami zechcą usunąć tę wątpliwość i nowych wyborów dozwolą.

Obydwie komisye które minister wyznaczył na wypracowanie ustawy dla szkółek elementarnych i wyższych, połączyły się i wybrały prezydentem p. Thiers. Jednomyślnie wyrzeczono potém dwie stanowcze zasady organiczne, piérwsza: że nauka będzie bezpłatna, druga: zupełna wolność nauk z obowiązkiem by każdy obywatel elementarną pobierał naukę.

W izbie zgromadzenia narodowego powstało znaczne poruszenie między członkami i po galeryach, a powód jest tylko wyrazém usposobienia umysłów dynastycznego. Unieważniono bowiem wybór Lucyana Bonapartego na wyspie Korsyce. Zaszły liczne protestacye, okazano różne nieformalności a między innemi że dziesiecioletnie chłopcy za nim głosowały. Mimo osobistéj za sobą obrony, izba jednak odsądziła Lucyana z grona sejmującego.

Badacz natury P. A. Trecul, podróżujący na koszt rządu w Ameryce Północnéj, w raporcie do Ministra rolnictwa i handlu z brzegów rzeki Neosho, poleca rośliny *Psoralea esculenta* i *Apias tuberosa*, jako bardzo sposobne do zastąpienia ziemniaków.

Hiszpania.

Między *Vich* a *St. Hippolitus*, przyszło dnia 7 b. m. do bitwy między hufcami Kabrery a wojskiem królewskiém; drugie miały otrzymać zwycięztwo. Kabrera miał schronić się ucieczką. Jenerałowie Pavia i Cordova w skutek sprzeczki, mają strzelać się na pistolety.

Projekt do ustawy Banku prywatnego,

w W. Ks. Poznańskiém.

(Ciąg dalszy)

Ajentury Banku.

§. 37. Każdą Ajenturą zawiaduje osobny Dyrektor, a kassą tejże kassye. Obadwaj mianowani będą przez kuratorium Banku. Niepotrzebują być akcyonaryuszami, kassyer za to składa w kassie Banku głównego talarów 1000 kaucyi. Dyrektor za czynności, kassyer za fundusze Ajentury odpowiedzialnym jest Dyrekcyi Banku i całéj spółce.

W sprawach processowych Ajentura tak samo zastępowaną będzie przez Dyrektora swego, jak Bank główny (§. 21.)

§. 38. Fundusz Ajentury niepowinien przechodzić $1/30$ części kapitału Zakładowego. Ajentura odbierze go w $1/4$ części gotowizną, resztę w biletach bankowych.

§. 39. Ajentury czynnością główną jest wymiana biletów za brzęczącą monetę. Dla tego $1/6$ część funduszu zawsze znajdować się powinna w zapasie gotowizną. Za $1/3$ część funduszu dyskontować będzie weksle, resztę obróci na wymianę monety zagranicznéj i na pożyczki na zastaw kosztowności, produktów surowych i towarów kupieckich niepodlegających zepsuciu, — i papierów publicznych krajowych.

§. 40. Ajentura każda co trzy miesięce ułoży listę miejscowych domów handlowych i tych posiedzicieli ziemskich, których weksle diskontować zamierza, oznacza wysokość ich kredytu. Listę taką nadeśle dyrekcyi Banku głównego do zatwierdzenia, a potém do niéj zastósować się winna.

§. 41. Ajentura co tydzień nadsyłać będzie Bankowi wykaz szczegółowy:

a) zasobu kassowego w gotowiźnie, banknotach i papierach publicznych;

b) summy monety zagranicznéj;

c) summy diskontowanych weksli;

d) summy pożyczek na zastawy;

e) summy biletów w obiegu będących.

W końcu roku nadeśle Dyrekcyi szczegółowe sprawozdanie całorocznych obrotów.

§. 42. Rok Ajentury kończy się zawsze jednocześnie z rokiem Banku.

§. 43. Ajentury stoją pod nadzorem Dyrekcyi Banku głównego. Kassy ich i księgi mogą być każdego czasu rewidowane przez Dyrektora głównego, któregokolwiek z członków Kuratorii, — lub umyślnie upoważnionego do tego urzędnika.

Administracya Banku.

§. 44. Bank dzieli się na trzy wydziały:

Wydział I. Kantor Banku;
» II. Buchhalterya;
» III. Kassa.

§. 45. Całemu Bankowi przewodniczy Dyrektor odpowiedzialny akcyonaryuszom i Rządowi za przestrzeganie we wszystkich interessach niniejszych Statutów. Walne zebranie obiera go na cały czas istnienia Banku. Tylko wchodzący do spółki najmniéj z 20 akcyami na Dyrektora obranym być może.

§. 46. Kassyer pod którego szczególną odpowiedzialnością znajduje się skarbiec Banku i wszelkie wartości, obrany będzie przez Walne Zebranie z pomiędzy ubiegających się na cały czas istnienia Banku. Niepotrzebuje być akcyonaryuszem, zato składa tal. 3000 kaucyi, od których prowizyą po $4/100$ pobierać będzie. Jeżeli zaś jest akcyonaryuszem i to z summą tal. 3000, wolnym być może od kaucyi, lecz akcye swoje w Banku złożyć winien. Oprócz tego Walne Zebranie obiera Syndyka do czuwania nad interessami prawnemi Banku.

Doniesienia Urzędowe.

Nr. 6,579.

CESARSKO-KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Na zasadzie artykułu 12go Ustawy hypotecznéj z roku 1844go, wzywa wszystkich prawa mieć mogących do spadku po ś. p. Zuzannie z Cwików 1⁰ voto Słomskiéj, 2⁰ Grzybowskiéj, pozostałego, składającego się z ruchomości i gruntu zagonów 105, tudzież łąk i $1/6$ części stodoły drewnianéj w Mieście Chrzanowie Okręgu Miasta Krakowa w Gminie 17téj wiejskiéj położonych, aby się z prawami swojemi do Trybunału w przeciągu trzech miesięcy zgłosili, gdyż w przeciwnym razie, po upływie zwyż zakreślonego terminu, spadek w mowie będący, zgłaszającym się Jakóbowi Słomskiemu w połowie jako z prawa do spadku przychodzącemu, a w połowie jako nabywcy takowéj od Jana Grzybowskiego w skutek cessyi na dniu 25 Czerwca 1846 r. przed Z. Notaryusza Ignacym Dorau, sporządzonéj, przyznanym zostanie.

Kraków 15 Listopada 1848 r.

Sędzia Prezydujący,
J. *Pareński.*

(2r.) Z. Sekretarz, P. *Burzyński.*

Nr. 6724.

CESARSKO-KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W skutek prośby Panny Teodozyi Uszewskiéj, o przyznanie jéj spadku po bracie Bernardzie Uszewskim pozostałego, składającego się z summy 3000 Złpol. na realności Nro 3 w Gminie VII. Kleparz ubezpieczonéj, a to tak na zasadzie prawa własnego, jako też na mocy cessyi praw przez współsukcessorów zmarłego, jako to: Napoleonę z Uszewskich Kratzerową, Helenę Uszewską i Józefa Uszewskiego, przed Notaryuszem Jakubowskim pod dniem 13 Listopada 1848 r. zeznanéj. Trybunał po wysłuchaniu wniosku Urzędu Publicznego, na zasadzie artykułu 12go Ustawy hypotecznéj, wzywa mających prawo do tegoż spadku, aby takowe w terminie miesięcy 3ch Ces Król. Trybunałowi przedstawili, gdyż w razie przeciwnym spadek rzeczony zgłaszającéj się P. Teodozyi Uszewskiéj przyznanym będzie.

Kraków d. 2 grudnia 1848 r.

Sędzia Prezydujący,
Brzeziński.

(2r.) Z. Sekretarz P. *Burzyński.*

Nr. 4803.

CESARSKO-KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W skutek prośby Jadwigi z Raytarów Zbrojowéj, o przyznanie jéj spadku $1/3$ części po Piotrze i Agacie Raytarach małżonkach rodzicach pozostałego, składającego się z domu Nr. 29 i gruntu zagonów 100, tudzież z 2ch ogrodów obejmujących zagonów 12, we wsi Krowodrzy przy Krakowie położonych, — oraz o przyznanie jéj drugiéj $1/3$ części tegoż spadku, na Barbarę Raytarową jéj siostrę przypadającego, a przez téż Aktem urzędowym z d. 22go Lipca 1847 roku na rzecz jéj ustąpionego, wniesionéj. Ces. Król. Trybunał po wysłuchaniu wniosku Ces. Król Prokuratora, na zasadzie Artykułu 12go Ustawy hypotecznéj, wzywa wszystkich do rzeczonego spadku prawa mających, aby się z takowemi w przeciągu trzech miesięcy do Trybunału zgłosili, — gdyż w przeciwnym razie, spadek takowy zgłaszającéj się Jadwidze z Raytarów Zbrojowéj w $2/3$ częściach przyznanym będzie.

Kraków d. 30 Listopada 1848 r.

Sędzia Prezydujący
Brzeziński.

(2r.) Z. Sekr. P. *Burzyński.*

Ostrzeżenie.

Dowiedziawszy się, że **Jakaś Kobieta** chodzi po różnych Handlach i Rzemieślnikach i bierze towary na kredyt ***na moje Conto,*** do czego ja nigdy nikogo nie upoważniałam; a przez to handle te oszukuje — podaje przeto do wiadomości: **iż nigdy nikogo w tym celu od siebie nie posyłam;** a zarazem upraszam, aby *Osobę*, która, bądź z jaką kartką, bądź bez kartki, w mojem imieniu kredytu żądała, jako oszusta natychmiast przyaresztowali.

Borucka.

W dniu 23 b. m. zagubiono w Teatrze w loży 1-go piętra po prawej stronie do sceny **Lornetę podwójną** dużą, białą, z kości słoniowéj. Ktoby takową znalazł lub przypadkiem poznał, raczy dać znać na 1-wsze piętro w kamienicy pod Zającem przy ulicy Wiślnej, żądający odbierze nagrody **Złp. 50.**